

Большотенко И. В.

Университет экономики и права «КРОК»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЙ БАЗИС ОРГАНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СУБЪЕКТОВ АУДИТОРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме

Рассмотрена теоретико-методическая база организации системы экономической безопасности субъектов аудиторской деятельности с позиции итеративного подхода. Исследованы цели, функции, структура и процессы экономической безопасности субъекта аудита в сфере внутренней и внешней среды.

Ключевые слова: экономическая безопасность, субъект аудиторской деятельности, итеративный метод, организация системы экономической безопасности, внутренняя среда, внешняя среда.

Bolbotenko I. V.

University of Economics and Law «KROK»

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF ORGANIZATION OF ECONOMIC SECURITY SYSTEM AUDIT ENTITY

Summary

Considered the theoretical and methodological basis of organization of economic security system of Audit Companies with the position of the iterative approach. Studied objects, functions, structure and processes of economic security of the audit entity in the field of internal and external area.

Key words: economic security, audit entity, iterative method, organization of economic security, internal area, external area.

УДК 657.1:005.934

Боримська К. П.

Житомирський державний технологічний університет

РИЗИК РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ТА ОЦІНКА ЙОГО РЕАЛЬНОЇ ВАРТОСТІ В СИСТЕМІ ІНТЕГРОВАНОГО КАТАЛАКТИЧНОГО ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах динамічного розвитку інформаційних процесів в економіці нагальною необхідністю виступає побудова цілісної облікової інформаційної системи, що відповідає стратегії управління підприємством і новій ідеології неінституціонального управління інвестиційними процесами. У статті розкрито проблеми управління інвестиційними ризиками на основі комплексної взаємодії систем інвестиційного ризик-менеджменту та інтегрованого каталактичного бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інвестиційні проекти, методологія інтегрованої каталактичної системи облікового забезпечення системи економічної безпеки підприємства, інвестиційний ризик-менеджмент.

Постановка проблеми. Розвиток вітчизняної економіки в сучасних умовах господарювання неможливий без реалізації комплексу інвестиційних проектів в різних сферах підприємницької діяльності: промисловості, сільському господарстві, сфері послуг і т. д. Разом з тим реалізація інвестиційних проектів пов'язана з безліччю ризиків, які можуть зробити істотний вплив на економічну ефективність підприємницької діяльності, зробити проект збитковим.

Негативний вплив низької якості управління ризиками на економічну ефективність інвестиційних проектів підтверджується численними прикладами, коли підприємства мають проблеми з нестачею залучених коштів для повного фінансування проектів, появою на ринку нових конкурентів, проблемами з набором персоналу при сприятливій ситуації на ринку праці тощо – тобто цілою низкою факторів макрозовнішнього середовища, які становлять потенційну й реальну загрозу порушення економічної безпеки як інвестора, так і суб'єкта господарювання.

Існуючі наукові і офіційні методичні рекомендації з оцінки ефективності інвестиційних проектів не забезпечують якісного методичного апарату

врахування ризиків. За таких умов надзвичайно актуальної набуває теоретичне обґрунтування та розробка в контексті концепції інтегрованого каталактичного облікового забезпечення системи економічної безпеки підприємства пріоритетних методологічних напрямків розвитку облікового інструментарію управління джерелами фінансування інвестиційних проектів підприємств в сучасних умовах, у тому числі в умовах ризику і невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш вагомий внесок у розвиток теорії дослідження інвестиційних проектів внесли такі зарубіжні вчені, як Дж. Бернал, Я. Ван Дейн, А. Кляйнкехт, с. Кузнець, Г. Менш, Е. Менсфілд, Ф. Ніксон, І. Перлакі, Е. Роджерс, Б. Санто, Б. Твіс, Р. Фостер, В.Д. Хартман, Й. Шумпетер та ін.

Питання бухгалтерського обліку інвестиційної діяльності знайшли відображення в працях видатних вітчизняних та зарубіжних дослідників: Д. Александера, А.С. Бакаєва, М. Барт, М.І. Бондара, О.С. Бородкіна, Р. Болла, Е. Бріттон, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, Р. Гебхардта, В.Р. Гетьмана, Л.М. Гніліцької, Л.В. Горбатової, П.Є. Житного, Е. Йориссен, О.В. Кантає-

вої, М.Д. Корінька, Я.Д. Крупки, М.І. Кутера, Н.Т. Лабинцева, В.Б. Івашкевича, М.В. Мельник, К. Леуза, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова, В.Р. Сухарева, Дж. Уїтінгтона, Н.Н. Хахонової, Л. Хейла, А.Н. Щемельова, Л.З. Шнейдмана та ін.

Формулювання цілей статті. Розкрити проблеми управління інвестиційними ризиками на основі комплексної взаємодії систем інвестиційного ризик-менеджменту та інтегрованого каталактичного бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. Зараз в Україні не існує єдиного загального визначення поняття «проект»: проект – цілеспрямований, обмежений у часі захід, спрямований на створення унікального продукту чи послуги. Проект – унікальний процес, що складається з сукупності скоординованих та керованих видів діяльності, що має початкову і кінцеву дату виконання, що застосовується для досягнення мети, яка відповідає встановленим вимогам, включаючи обмеження в часі, витрати і ресурси (*Визначення ISO*).

Більш того, останнім часом в науковій літературі з'являється термін «проектний бізнес», тобто бізнес, операційна діяльність якого розпадається на окремі, відносно самостійні проекти або управління якими здійснюється проектними методами. В силу інноваційності інвестиційних проектів як об'єкта управління, проектне (поетапне) управління здійснюється, як правило, в умовах високої невизначеності.

Оскільки впровадження інвестиційних рішень відбувається в умовах постійно мінливого бізнес-процесів, потрібні своєчасні коригування, засновані на реаліях виробничого процесу. Змінюється як сама організація (внутрішнє середовище: впроваджуються нові технологічні рішення, персонал освоює нові навички тощо), так і зовнішнє середовище, розширюються варіанти співпраці інституціональних інвесторів тощо (рис. 1).

Управління джерелами фінансування інвестиційних проектів підприємств в сучасних умовах, у тому числі в умовах ризику і невизначеності, насамперед нагтовхується на проблему відсутності дієвого механізму врахування ризиків при прийнятті та реалізації інвестиційних рішень як інвесторами, так і об'єктами інвестування – суб'єктами господарювання, що в результаті призводить до викривлення інформації та порушення економічної безпеки суб'єктів бізнесових відносин.

За таких умов створити ефективний механізм безризикового функціонування як інвестора, так і підприємства, неможливо, проте цілком реально врахувати ризики на різних стадіях реалізації інвестиційного проекту шляхом коригування даних на коефіцієнт ризику, викликаного невизначеністю, при цьому не забуваючи, що організацію інформаційного забезпечення системи управління економічною безпекою (в контексті обґрунтованих положень концепції інтегрованого каталактичного облікового забезпечення системи економічної безпеки підприємства), на нашу думку, можна здійснити на основі обґрунтування й реалізації інвестиційної стратегії розвитку підприємства і взаємодії системи інвестиційного ризик-менеджменту і системи бухгалтерського обліку (рис. 2).

Рис. 1. Структурно-логічна схема формування інвестиційних ресурсів [1, с. 62]

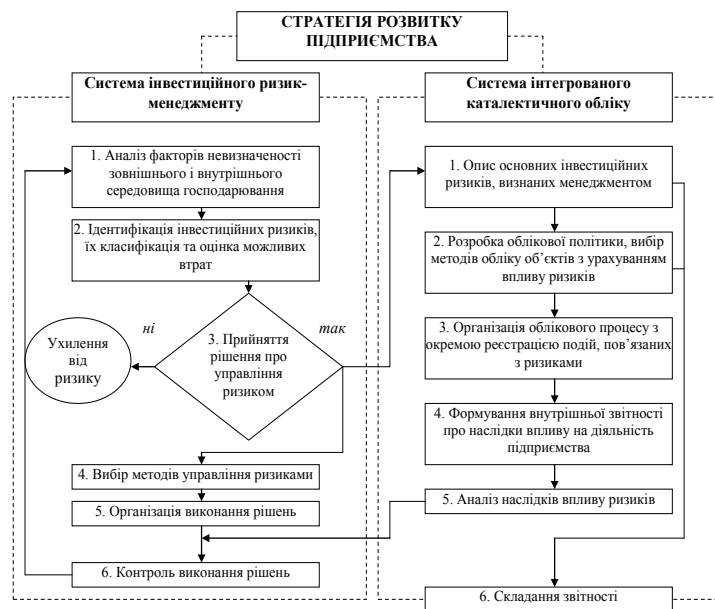

Рис. 2. Схема управління інвестиційними ризиками на основі комплексної взаємодії систем інвестиційного ризик-менеджменту та інтегрованого каталактичного бухгалтерського обліку

Пропонована концепція інтегрованого облікового забезпечення системи економічної безпеки підприємства як цілеспрямований комплекс взаємопов'язаних і взаємобумовлених компонентів та відносин між ними, крім цілісності, повинна володіти наступними властивостями: неадитивність, раціональність, емерджентність, безперервність функціонування і розвитку, розмірність, синергічність, інерційність, адаптивність.

При цьому у системі бухгалтерського обліку в цілях оцінки впливу інвестиційних ризиків можуть використовуватися інструменти, органічно властиві методу бухгалтерського обліку: оцінка і резервування.

Оцінка виступає характеристикою об'єкта бухгалтерського обліку (факта господарського життя), що дозволяє виділити його із сукупності інших об'єктів (фактів) або сортувати їх. У той же час оцінка виступає процесом, у результаті якого дається характеристика об'єкта.

Як стверджують автори системи «Balanced Scorecard» (BSC) Д. Нортон та Р. Каплан, «власне оцінка та забезпечена нею висока поінформованість керівництва щодо стану речей в країні, регіоні, галузі, секторі економіки чи на підприємстві, в його бізнесі та його зовнішньому середовищі стає сьогодні додатковою конкурентною перевагою», імперативом та інструментом системи та механізму забезпечення їх перманентної конкурентоспроможності [2].

Обґрунтованість і послідовність застосування методів оцінки має велике методичне значення в системі бухгалтерського обліку. Оскільки за низкою об'єктів обліку допускаються різні способи оцінки, вибір яких визначається різними факторами, логічність і обґрунтованість вибору вимагає детального аналізу. Вплив факторів на методи оцінки може бути настільки значним, що це призводить до зміни фінансового результату та даних про фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Найчастіше при оцінці джерел фінансування інвестиційних проектів розглядаються ідеалізовані умови його реалізації – всі ціни, процентні ставки по кредитах, та інші параметри залишаються фіксованими протягом року, відсутня прострочена заборгованість за кредитами, і обсяг реалізації відповідає обсягу отриманої продукції від постачальника. В реальності треба враховувати вплив можливих негативних елементів, мінливість і множинність цін, неповернення, затримки з ре-

лізацією неходових моделей, а також інші проблеми, і можливості залучення фінансових ресурсів з інших джерел. Важливим є також врахування ризиків зовнішнього середовища (макросфери), під яким розуміють сукупність економічних і політичних суб'єктів, що діють за межами підприємства, і відносини, що складаються між ними і підприємством. До них відносять міжнародні, економічні, політичні, конкурентні, технологічні, ринкові та соціальні інформаційні потоки. Відносини визначають взаємодію між підприємством, його реальними та потенційними клієнтами, а також конкурентами [3, с. 113].

Американський учений Ю. Іджірі (Yuji Ijiri) до зовнішніх сил, що впливають на діяльність підприємства, відносить конкуренцію, економічні, урядові (або державні), міжнародні та природні сили [4]. Поряд з цим, інший дослідник А.І. Орлов відносить до факторів макрозовнішнього середовища лише суспільні складові – соціальні, технологічні, економічні та політичні фактори, називаючи їх СТЕП-факторами [5]. А.М. Романов та інші автори до складових (загроз та можливостей) зовнішнього середовища, з якими має справу підприємство, відносять економіку, політику, ринок, конкуренцію, технологію, соціальну поведінку та міжнародне становище [6, с. 49]. Ці фактори, зовнішні по відношенню до підприємства, слід також брати до уваги при розробці стратегії економічної безпеки підприємства з метою визначення можливостей та загроз для нього.

Слід також враховувати специфічні особливості дослідження ризиків підприємницької діяльності в умовах реалізації інвестиційних проектів, які, як правило, відсутні при здійсненні поточної господарської діяльності: 1) тривалі горизонти дослідження; 2) необхідність врахування впливу інвестиційного проекту на ринок продукції; 3) переважання експертних оцінок при дослідженні ризиків; 4) необхідність обліку загальнодержавних і регіональних програм у сфері підтримки інвестиційної діяльності; 5) обов'язковий облік інвестиційних ризиків; 6) наявність ризиків, пов'язаних зі зривом введення в експлуатацію основних засобів виробництва; наявність ризиків недофінансування проекту; 7) наявність ризиків неможливості проекту і т. д.

Виявлення специфічних особливостей дослідження господарських ризиків підприємницької діяльності є важливим етапом в осмисленні їх сутності, формування необхідних класифікацій, методик і напрямів зниження. Аналіз умов визнання та оцінки наслідків впливу підприємницьких ризиків інвестиційного характеру дозволив представити методик оцінки ризику в бухгалтерському обліку, розкриття змісту та взаємозв'язок процедур оцінки ризиків у системі інвестиційного ризик-менеджменту і системи бухгалтерського обліку зображено на рис. 3.

Насамперед необхідно відзначити, що при управлінні ризиками система бухгалтерського обліку повинна діяти в тісному взаємозв'язку з управлінням, а саме інвестиційним ризик-менеджментом. Саме в компетенції ризик-менеджменту знаходяться питання ідентифікації, класифікації та оцінки ризику. Менеджмент, визнаючи наявність ризику, обирає методи управління ним, які поділяються

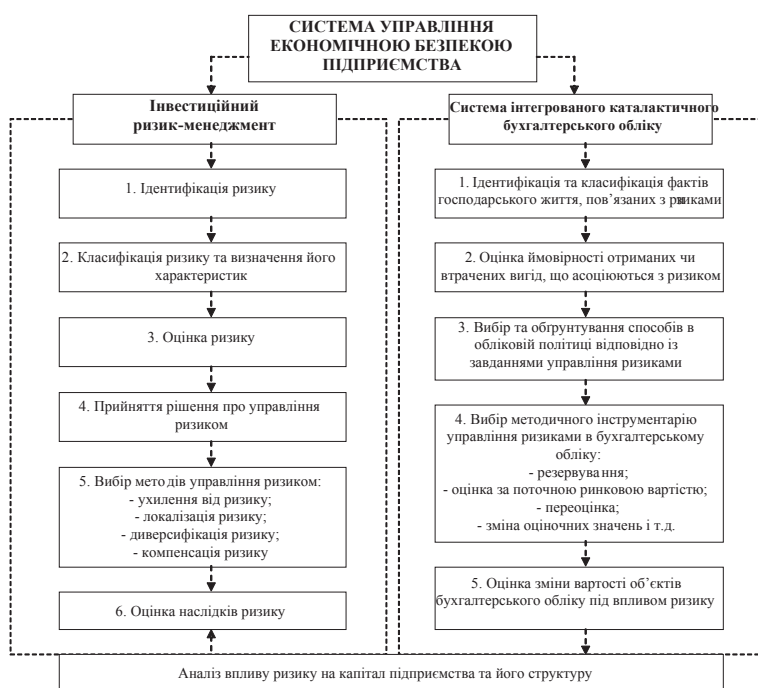

Рис. 3. Зміст та взаємозв'язок процедур оцінки ризику в системі інвестиційного ризик-менеджменту та системі інтегрованого каталактичного бухгалтерського обліку

на методи ухилення від ризику, локалізації ризику, диверсифікації ризику і компенсації ризику. Важливим також є виявлення додаткових витрат, пов'язаних зі зниженням, передачею або ухиленням від ризику. Такі витрати можуть компенсувати можливі наслідки ризику. Однак ризик носить імовірнісний характер і визначається можливими подіями, які можуть і не відбутися, а витрати, пов'язані з ризиком, є доконаними фактами господарського життя. По закінченні звітної періоду відбувається оцінка наслідків ризику та ефективності обраних методів управління ним.

Слід наголосити на тому, що інвестиційний бізнес-процес є динамічним процесом зміни форм капіталу, який складається з трьох основних блоків: 1) формування інвестиційного капіталу; 2) перетворення початкових інвестиційних ресурсів і цінностей на інвестиційні витрати для реалізації бізнес-проектів; 3) перетворення інвестиційних коштів у приріст капітальної вартості у формі доходу або соціального ефекту.

Реалізацію інвестиційного аналізу пропонуємо розбити на тринадцять бізнес-процесів, які визначають доцільність реалізації проекту, виявляють умови та фактори його здійснення. Ці бізнес-процеси чітко відповідають **фазам життєвого циклу інвестиційного проекту**, які необхідні для визначення ключових контрольних показників, що дозволяють на всіх етапах реалізації інвестиційного проекту аналізувати ефективність їх виконання і, якщо це потрібно, вносити корективи в реалізацію інвестиційного проекту. Перевага такого процесного підходу полягає в тому, що він забезпечує можливість поступового нарощування зусиль і витрат, вкладених у підготовку проекту.

Ключовою основою поетапної технології є реалізація умови, що протягом всього проекту кожен учасник проектної команди знає, що він повинен робити і якими є вимоги, які висуваються до ре-

зультатів його діяльності і доступних йому ресурсів. Таким чином, розбиваючи проект на окремі роботи, ми знижуємо невизначеність для проекту в цілому, і здійснюємо більш прозорий облік фінансових операцій по інвестиційному проекту в цілому.

Невід'ємним елементом кожної стадії інвестиційного процесу є оцінка отриманих результатів та селекція найбільш багатообіцяючих проектів, і тільки ці відібрані проекти і стають об'єктом досліджень на наступній стадії, тільки робота над ними отримує фінансування. Проекти ж, які не підтвердили свою перспективність, одразу ж відхиляються, і це дозволяє уникнути тих великих витрат, які виникли б, якби всі інвестиційні концепції доходили до стадії остаточного формування і детальної оцінки.

Діючий план рахунків бухгалтерського обліку орієнтований на деталізацію інформації про вкладення підприємства у різні види необоротних активів без аналізу реальної ув'язки з інвестиціями підприємства. Враховуючи значимість інформації про інвестиції для прийняття управлінських рішень, пропонуємо акумулювати дані відомості про інвестиції на рахунку 86 «Витрати на інвестиційні проекти», до якого організувати належні аналітичні розрізи. При цьому рахунок 86 не повинен мати залишку при нормальних умовах діяльності і, по суті, є рахунком-екраном.

Висновки. У зв'язку з перерахованими процесами впровадження удосконалених елементів методології інтегрованої каталактичної системи облікового забезпечення системи економічної безпеки підприємства дозволить підвищити довіру інвесторів, кредиторів і партнерів, так як до моменту прийняття рішення про співпрацю вони зможуть провести аналіз та інтерпретувати аналізовані показники інвестиційної привабливості; крім того, посилять рівень безпеки усіх сторін інвестиційного процесу.

Список літератури:

1. Бондар М.І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю : монографія. – К. : КНЕУ, 2008. – 256 с.
2. Ковтун О.І. Імператив інноваційної стратегії в системі управління конкурентоспроможністю для вітчизняних підприємств в умовах перманентної кризи національної економіки / О.І. Ковтун // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2013. – № 1. – С. 86-100.
3. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А.М. Карминский, Н.И. Оленев, А.Г. Примак, С.Г. Фалько. – 2-е изд. – М. : «Финансы и статистика», 2002. – 256 с.
4. Ijiri Y. Momentum Accounting and Managerial Goals on Impulses / Y. Ijiri // Management Science. – 1988. – Vol. 34, No 2. – P. 160-166.
5. Орлов А.И. Менеджмент : [учебник] / А.И. Орлов. – М. : Знание, 1999.
6. Маркетинг : [учебник] / А.Н. Романов, Ю.Ю. Коллочев, С.А. Красильников и др.; Под ред. А.Н. Романова. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 256 с.

Боримская Е. П.

Житомирский государственный технологический университет

РИСК РЕАЛИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЕКТА И ОЦЕНКА ЕГО РЕАЛЬНОЙ СТОИМОСТИ В СИСТЕМЕ ИНТЕГРИРОВАННОГО КАТАЛАКТИЧЕСКОГО УЧЕТНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В условиях динамического развития информационных процессов в экономике острой необходимостью выступает построение целостной учетной информационной системы, что отвечает стратегии управления предприятием и новой идеологии неинституционального управления инвестиционными процессами. В статье раскрыты проблемы управления инвестиционными рисками на основании комплексного взаимодействия систем инвестиционного риск-менеджмента и интегрированного каталактического бухгалтерского учета.

Ключевые слова: инвестиционные проекты, методология интегрированной каталактической системы учетного обеспечения системы экономической безопасности предприятия, инвестиционный риск-менеджмент.

Borymskaya E. P.

Zhytomyr State Technological University

RISK OF INVESTMENT PROJECTS REALIZATION AND EVALUATION OF ITS REAL VALUE IN THE SYSTEM OF INTEGRATED CATALACTIC ACCOUNTSUPPORT OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE

Summary

In the terms of the dynamic development of information processes in the economy the actual necessity is the development of the complex integrated accounting information system, that meets the company management strategy and the new management ideology of the neo-institutional investment process management. The problems of managing investment risks on the basis of the complex interaction of investment risk management and integrated catalactic accounting have been disclosed in the article.

Key words: investment projects, the methodology of an integrated catalactic system of accounting support of economic security of an enterprise, investment risk management.

УДК 330.522.4

Борісов О. Г.
Лупенко А. М.

Одеський інститут фінансів

Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Досліджено теоретичні питання обліку виробничих запасів. Розкрито економічну сутність поняття «виробничі запаси». Розглянуто принципи, на яких базуються методи обліку виробничих запасів. Подано характеристику ефективності використання виробничих запасів.

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, оцінка виробничих запасів, методи ведення обліку запасів, метод ФІФО, первинні документи.

Постановка проблеми. Важливою передумовою обліку виробничих запасів є їх оцінка, яка має вплив на визначення собівартості продукції. Особливої уваги дане питання набуває за сучасних умов господарювання, коли ринкові ціни на виробничі запаси постійно змінюються. Методика оцінки запасів є важливим інструментом організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства і викликає значний практичний інтерес у зв'язку з потребою визначення реальної вартості запасів. Тому вибір методу оцінки запасів варто робити залежно від вимог користувачів бухгалтерської інформації.

Проблеми обліку і оцінки виробничих запасів в умовах ринкової економіки набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримання точної і достовірної інформації. Система їх обліку, яка складалася роками, не задовольняє вимоги ринку, оскільки умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з виробничими запасами. Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Питання обліку запасів знайшли своє відображення в роботах таких вітчизняних науковців: Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопка, О.В. Бойко, М.І. Кучера, П.Г. Матвієнка, М.Ф. Огійчука, Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішевського, Л.К. Сукова. Разом з тим практичні аспекти обліку й оцінки запасів потребують подальших досліджень, що пов'язано з підвищенням ефективності їх використання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальною проблемою сьогодні є пошук і генерація нових ідей впровадження ін-

новаційних методів у керуванні матеріальними ресурсами й капіталами. Ключем у рішенні цієї проблеми може бути маркетинговий підхід маркетингова концепція.

У свій час ефективним рішенням став новий погляд на традиційну економічну формулу «виробництво – розподіл – обмін – споживання» що поставило на перше місце ринок і зокрема споживача. Сьогодні такий світогляд є синонімом ефективності і соціальної відповідальності в економіці; Специфічною ознакою діяльності промислових підприємств є те що вони обмежені в виборі постачальників тому що в більшості випадків ринок матеріальних ресурсів виявляється монопольним. Але навіть за таких умов залишається проблема вибору надійного та компетентного постачальника яка вирішується в декілька етапів.

Ціль статті. Головною ціллю цієї роботи являється аналіз сучасних методів ведення обліку виробничих запасів на підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Запаси вміщують у собі значну частину активів підприємства, призначених для здійснення основної діяльності. У зв'язку з цим методи оцінки і обліку запасів суттєво впливають на Баланс і Звіт про фінансові результати, а також мають важливе значення для аналізу фінансового стану фірми та результатів проведених нею операцій.

Запас – один з найбільш дорогих активів більшості компаній становить до 40% від загального інвестованого капіталу, тому управління ним дозволяє знизити витрати підприємства, пов'язані з їхнім надлишком чи нестачею.

Виробничі запаси – це основна складова оборотних фондів підприємства, яка включає сировину, основні і допоміжні матеріали, паливо, покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби, тару